



GET CREATIVE
WITH ART ONLINE

MODUL Nr: 2 av 8

STYRKA OCH MAKT

- Bakgrundsinformation för lärare -



LEKTIONSMÅL och SYFTE

- Förmåga att se vad som gör att någon eller något uppfattas som "stark/starkt"
- Fundera över om styrka och makt betyder samma sak eller om den ena egenskapen är viktig för den andra
- Kunskaper om olika slags konstns möjlighet att uttrycka makt eller styrka

FOKUS

Konst, Språk, Drama

ÅLDERSINTERVALL

9 – 11 år (anpassningsbar för yngre eller äldre elever)

FÖRMÅGOR

Analytiskt tänkande/ Kreativitet / Perception / Förståelse

Ur LGR 22:

"Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet."

"Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet."

Ur kursplan **Samhällskunskap**

Åk 4-6:

Beslutsfattande och politiska idéer –

Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas. Hur individer och grupper kan påverka beslut, genom att rösta i allmänna val och till exempel genom elevråd i skolan eller genom att skapa opinion i sociala medier.

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna och deras betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Principen om likabehandling, inklusive skydd mot diskriminering.

TEMA: STYRKA OCH MAKT

Definition

Det finns olika typer av styrka. Fysisk styrka är kanske det första vi tänker på. Vi kan till exempel använda muskelstyrka om vi behöver flytta eller bära något tungt. Men styrka betyder inte automatiskt att man har makt. Ibland kan personers talang, prestation, erfarenhet eller klokhet vara det som ger dem makt eller styrka, eller för att de är mer respekterade eller valda till viktiga positioner.

Inom arkitektur vet vi att de största broarna eller byggnaderna kan se mest imponerande ut, men utan att vara flexibla och anpassningsbara kan de därmed vara bräckliga. Storleken är inte den viktigaste faktorn för makt. Egenskaper som vi värderar högt, som till exempel moral och etik kan vara andra viktigare faktorer. Ord och media kan påverka makt.

Varför är temat viktigt?

Fysisk styrka gjorde tidigt att vi kunde överleva innan vi utnyttjade vår kognitiva förmåga att uppfinna verktygen och konstruera maskiner. Människan förstod att det var nödvändigt att träna upp kropp och sinne så att vi blev motståndskraftiga, höll oss friska och kunde fungera som bäst.

Politisk makt och starkt ledarskap hjälpte oss utveckla och behålla ordningen i vårt samhälle. Vi noterar vikten av den politiska makten och möjligheten att föra samman människor och skapa opinion när det gäller svåra problem vi möter, i tex klimatfrågan.

Hur påverkar det våra liv/ vår värld?

Nu för tiden sportar många och äter hälsosamt. De tränar för att få starka kroppar och en hälsosam livsstil. Vi försöker också att utveckla våra hjärnor genom att studera eller fortsätta på universitet för att skaffa oss kunskaper, värderingar och övertygelser. Vi vill öka vår potential både fysiskt och mentalt.

Utbildning fokuserar på att få unga att utveckla insikter och förståelse och samtidigt på att dela kunskaper med varandra. Man vet att reklam, politisk propaganda och tvång kan få en negativ effekt på elevers möjligheter och chanser i livet.

Världens ledare som söker makt för maktens skull hotar världsordningen och framtiden för kommande generationer. Det bästa sättet för en bättre värld nu och i framtiden är att vara en stark röst för rättvisa och jämlikhet. Ett demokratiskt samhälle bygger på en folkvald makt.

Visste du att...

- Litauern Zydrunas Savickas anses vara den starkaste mannen någonsin då han vann Arnold Strongman Classicrekordet 7 gånger 2014 och lyfte 410 kilo. Becca Swanson, som kallades starkaste kvinnan i världen, började tävla om den starkaste kvinnan i världen år 2002 och 2006, tog i knäböj 364 kg, alltså fyra gånger sin egen vikt.
- Innan bilarna uppfanns användes hästar som ett viktigt transportmedel och deras styrka och förmåga uppskattades väldigt mycket. James Watt, som uppfann ångmaskinen, utvecklade en matematisk teori för att omvandla hästkrafter till maskinkraft. På det sättet uppkom termen hästkrafter. Watt mätte hur en stor häst kunde använda sin kapacitet för att dra ett tungt lass, hur den kunde dra 68 kilo i en hastighet av 4 km i timmen. Ju högre hästkrafter desto starkare blev bilens accelerationsförmåga.
- "Uthållighet" är ett ord som beskriver en kombination av tålmodighet och styrka. Det är ett viktigt ord för vinnande atleter/idrottsmän/idrottskvinnor men även för att hantera vardagshändelser och bli styrkta av sina erfarenheter.

HUR KAN EN KONSTNÄR SKILDRA TEMAT?

En konstnär kan porträttera styrka och makt antingen för att belysa själva ämnet eller genom tekniken att skapa konstverket.

Många starka klassiska skulpturer imponerar genom sin enorma storlek.

I målningar kan färgen eller formen visa en styrka som förmedlar den makt eller styrka konstnären vill visa. Den berömde konstnären Mondrian använde sig av hårda linjer eller delar av djärva, fasta block för att ge ett starkt och strukturerat intryck. En persons hållning eller klädval kan också visa makt eller styrka.

Att fånga ett ögonblick, att porträttera en stark rörelse av föremålet eller starka penseldrag eller linjer kan också illustrera föremålets styrka eller vad de gör. Det finns många exempel på vapen som avfyras, vågor som slår eller personer som slåss, kastar saker eller ryggar tillbaka, som ger oss intrycket av stark rörelse eller av deras starka, dominanta egenskaper.

Ofta kan symboler av olika slag finnas med i konstverket, som visar på olika typer av makt och styrka.

VÅRA VALDA KONSTVERK



- Titel: Ambassadörerna/The Ambassadors
- Konstnär: Hans Holbein d y 1497/98 - 1543, Tyskland
- Teknik: olja på ek
- Storlek : 207 X 209.5 cm
- Klar: 1533
- Plats: THE NATIONAL GALLERY, LONDON, STORBRITANNIEN
- Web link <https://www.nationalgallery.org.uk/paintings/hans-holbein-the-younger-the-ambassadors>
- Hur och när den kom till galleriet? Inköp 1890

- Hur kommunicerar den "Styrka och makt"?

Holbein var en viktig person som ingick i kung Henrik VIII:s hov. Målningen visar de två franska ambassadörerna (Jean de Dinteville och George de Selve). Kläderna och hållningen samt miljön runt omkring dem visar på både rikedom och makt. Man kan nästan känna tyngden av draperiet i fonden och hur konstnären har ansträngt sig för att visa begreppet makt i mönstret på golvet.

När målningen gjordes höll kungen på att skilja sig från in första fru och därmed också lämna den katolska kyrkan. Symbolerna i tavlan visar på en disharmoni vilket ses i att det fattas en sträng på lutan, räkneboken som är uppslagen på sidan med divisionsexempel. Föremålen visar vikten av dessa två män och deras kompetenser. Likaså visas tecken på den position de har i samhället.

Holbein har också placerat ett viktigt föremål i förgrunden och när man tittar på det från sidan ser man att det handlar om ett kranium. Handlar detta om att visa olika synsätt? Kan du hitta krucifixet som är gömt längst upp i hörnet på målningen? Det är intressant att denna målning är gjord på ek, och inte på duk. Några av färgerna är väldigt levande, kanske koschenill från skalbaggar som man använde för att få fram den röda färgen.

Tyvärr dog Holbein av pesten vid väldigt ung ålder då han bodde i England.

MER OM KONST

Finns det andra konstverk av samma konstnär (eller av andra) som hjälper oss förstå temat bättre?



Genom åren har konstnärer försökt att fånga styrkan och makten hos människor och maskiner och likaså i hårt väder. I och med uppfinnandet av ångloket på 1800-talet så målade en av de mest kända konstnärerna under denna tid, Joseph Mallord Turner, ett av sitt mest häpnadsväckande verk "Rain, Steam and Speed- The Great Western Railway" ("Regn, ånga och fart – Great Western Railway")

I detta konstverk försökte han fånga den osynliga kraften i den nyuppfunna transportmaskinen som rusade genom det turbulenta vädret.



Innan tåg och bilar transporterades det mesta på fartyg som var utsatta för starka vindar och kraftig sjögång.

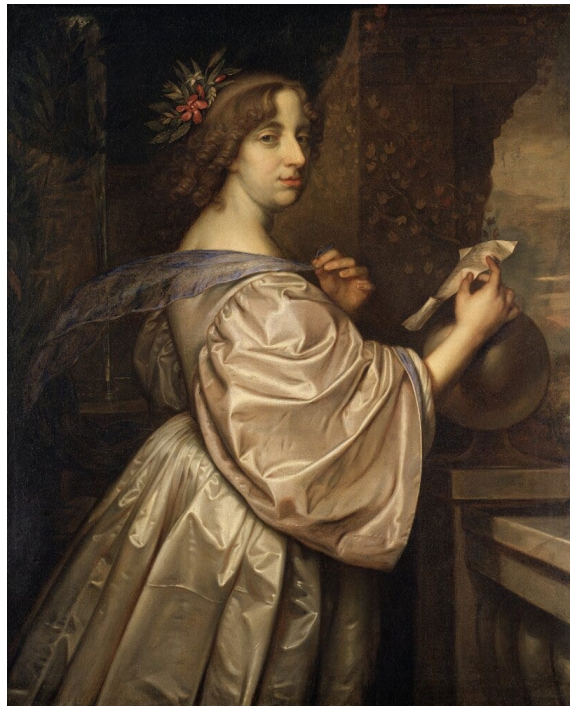
Konstnärer som den tyskfödde, holländske konstnären, Ludolf Bakhuizen, fångade resornas faror och fartygen som välte då de utsattes för de starka vågorna i många av hans tavlor, såsom "An English Vessel" ("Ett engelskt fartyg") and "A Man-of-War in a Rough Sea" ("En krigsman i stormigt hav"), som färdigställdes på 1680-talet.



Den destruktiva kraften av krig har varit ett explosivt ämne för konstnärer. Den belgiske konstnären, Charles-Philogene Tschaggens verk "An Episode on a Field" ("En händelse på slagfältet") gestaltade den förödande förstörelsen av män och djur i det engelska kriget "Civil War" år 1848.

Alla dessa verk kan ses på The National Gallery, London. UK

ANDRA TAVLOR SOM OCKSÅ SÄGER NÅGOT OM TEMAT



Från Sverige

- Titel: Drottning Christina av Sverige
- Konstnär: DAVID BECK 1621 – 1656, Holland
- Färdig : 1650
- Teknik: Olja på duk
- Plats: Nationalmuseum I Stockholm

- Vad den säger om "Styrka och Makt"

Drottning Christina föddes 1626 och dog 1689. Porträttet målades när hon var ca 25 år. Det finns många symboler i bilden – en glob vilken motsvarar jorden, vinden i hennes slöja (luft), fontänen till vänster (vatten) och drottningen själv som utgör det fjärde elementet (eld). Tillsammans utgör de fyra elementen makt och styrka.

Hennes hållning visar att det är en kvinna med hög ställning i samhället, liksom hennes kläder som lyser med ett exklusivt material.



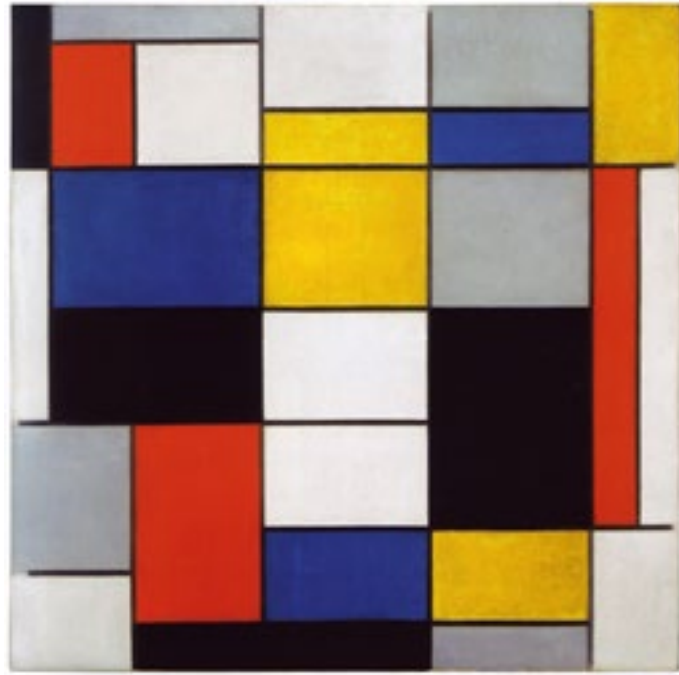
Från Grekland

- Titel: FORCE
- Konstnär: KONTOPOULOS ALEKOS 1904 – 1975, Grekland
- Färdig: 1959
- Plats: THE NATIONAL GALLERY, ATEN, GREKLAND

- Vad den säger om 'Styrka och Makt'

Konstnären är berömd för sin abstrakta konst och socialrealism.

I tavlan "FORCE" fångas styrkan i ett industriellt maskineri och även de mekaniska verktygen i produktion under brinnande solsken. Både människor och djur syns, liksom redskap. Naturen finns med också i form av himmel och moln.



Från Italien

- Titel: GREAT COMPOSITION A
- Konstnär: Piet Mondrian 1872 – 1944, Holland
- Klar: 1920
- Plats: NATIONAL GALLERY OF MODERN ART, ROM, ITALIEN
- Vad den säger om "Styrka och Makt"

Piet Mondrian trodde att genom att få ner sitt abstrakta visuella språk till de minsta linjerna och färgerna så skulle han nå så nära sanningen som möjligt. Hans linjer och färgade block är starka, hårda och inte flyttbara. Styrkan här ligger i enkelheten och i de raka linjerna och kanterna.

ELEVUPPGIFTER

Lärare kan välja från varje kategori nedan eller tänka ut egna aktiviteter, som att utarbeta datoriserade bilder, musik/sånger/ rappar inspirerade av konst på andra gallerier som illustrerar detta tema.

Några av uppgifterna finns med detaljerat beskrivna under fliken "Verktyglådan" på projektets hemsida. Där kan du också hitta fler uppgifter.

BILDUPPGIFTER

Ur LGR 22:

Kursplan Bild:

Syfte

"Undervisningen i ämnet bild ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om hur bilder skapas och tolkas. Genom undervisningen ska eleverna få erfarenheter av visuell kultur i form av film, fotografi, design, konst, arkitektur och miljöer".

"Undervisningen i ämnet bild ska ge eleverna förutsättningar att utveckla
- förmåga att kommunicera med bilder för att uttrycka budskap,
- förmåga att skapa bilder med olika tekniker, verktyg och material,
- förmåga att utveckla idéer samt välja och motivera tillvägagångssätt utifrån syftet med bildarbetet, och
- förmåga att analysera samtida och historiska bilders innehåll, uttryck och funktioner."

1. På målningen "Ambassadörerna" finns det flera olika saker som tyder på makt och betydelse. Kan du tänka på någon historisk eller levande person/organisation i världen som försöker förändra saker och har byggt upp stor makt. T.ex. Nelson Mandela, Black Lives Matters, klimatomdemonstranter som Greta Thunberg och Sunita Narain, miljöaktivister som David Attenborough, Gandhi. Hur har de använt sin styrka till det bästa eller för att få till stånd förändring? Gör en målning som visar hur de använder sin "mjuka kraft".
2. Tänk på hur Mondrian använder linjer och färg för att uttrycka styrka. Hur beskriver du dina egna styrkor? Skulle linjerna vara vertikala, horisontella, diagonala eller rundade? Vilka färger skulle du vilja använda? Skulle någon känna igen dig utifrån din abstrakta målning?
3. Undersök i grupper olika typer av broar. Hur är de byggda? Är de tillräckligt starka för att bära människor och bilar? Designa tillsammans en ny bro för

platsen du bor. Rita planerna och konstruera sedan en modell av den, med hjälp av färgade papper, tejp och färger.

SPRÅKUPPGIFTER

Ur LGR22:

Kursplan Språk:

Syfte

"Undervisningen i ämnet svenska ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt tal och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Därigenom ska eleverna ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära."

" Undervisningen i ämnet svenska ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer,

- förmåga att anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,*
- förmåga att läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften,*
- förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa"*

1. Ord har kraften att få oss att ändra uppfattning. Titta på reklam i media och definiera vad som gör annonser kraftfulla.

Kom på dina egna reklamslogans med syfte att få andra att ändra uppfattning. Använd en iPad/en kamera/ eller hitta musik /jinglar som kan ge orden mer kraft.

2. Stark kraft används av militära och ekonomiska medel för att påverka andra politiska organs beteende eller intressen. Stark kraft står i kontrast till mjuk kraft, som kommer från diplomati och förhandling. Mjuk kraft är förmågan att attrahera snarare än att tvinga. Även barn som inte kan fatta beslut, kan ha mjuk kraft (- tänk på Greta Thunberg) t.ex. att övertyga föräldrar att återvinna, spara energi etc.

Tänk på mjuk kraft. Skriv ett tal som du kan hålla för att locka och övertala dem att tycka som du i något ämne.

3. Hur kan du vara stark nog att stå emot tvång?

Uthållighetsaktivitet: gör en värderingsövning genom att stå i fyra hörn. Försök att övertala varandra. Kom på massor av slogans och skäl som kan locka elever till ditt hörn. Om du är den som gör något fel, kom på många anledningar till att inte göra fel saker, oavsett hur övertygande de andra försöker vara.

DRAMAAKTIVITETER

Ur LGR 22

Kursplan Språk:

Syfte

"I mötet med olika typer av texter, scenkonst och annat estetiskt berättande ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt språk, den egna identiteten och sin förståelse för omvärlden."

"Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer."

1. Arbeta parvis, där var och en uppträder som ett djur eller människa med väldig styrka och makt. Arbeta ljudlöst och agera. Bestäm situation. Använd miner och gester för att uttrycka dig. Kan ni gissa varandras identitet?
2. Nu följer vi övningarna med bildaktiviteterna ovan. Vi väljer en stark person eller djur som ni pratat om i klassen och mima som om du vore personen / djuret inför klassen. Gör det enskilt eller i smågrupper. Se om några kan gissa vem du föreställer!
3. Kan du föreställa dig en mäktig person eller djur som är sårbart och maktlöst vid något annat tillfälle i livet? Diskutera i grupp och improvisera en scen. Håller dina klasskamrater med dig? Finns det tillfällen i livet där människor kan känna sig maktlösa?

ANVÄNDBARA LÄNKAR

Om "Ambassadörerna":

https://youtu.be/paA8hqqQ-_w

<https://youtu.be/aIWbBuPahN0>

Hur stark är en häst (4 fakta)

<https://www.deephollowranch.com/how-strong-is-a-horse/>

När starka broar inte håller. Videoklipp When Strong Bridges fail. Video footage:

www.youtube.com/watch?v=qbOjxPCfaFk